

T.C. AĞRI MİLLET MECLİSİ
BAKANLIĞI
Sayı: 1030
Tarih: 05-12-2018

10/602

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Türkiye’de kadınların istihdama en yaygın giriş biçimlerinden birinin kooperatif tipi örgütlenme olduğu dikkat çekmektedir. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı 2012 yılından bu yana uluslararası kuruluşlarla ortaklıklar kurarak kadın kooperatiflerine yönelik projeler geliştirmekte, kadınların kooperatif tipi örgütlenmesini teşvik edici faaliyetlerde bulunmaktadır. Bu anlamda kadın kooperatiflerinin kadınların üretime katılımı ve istihdama girişimi yoluyla sosyal hayata katılımı ve kadın yoksulluğunun azaltılması yönünde bir değişim yaratması beklenmektedir. Ancak resmi rakamlar kadın kooperatiflerinin kurulma-kapanma döngüsünün yüksek olduğunu, kadınların kooperatif tipi örgütlenmenin yasal koşullarını karşılamakta güçlük çektiğini, kooperatif üretimlerinden elde edilen gelirin kadınların yoksulluk koşullarından çıkmasında yeterince etkili olamadığını ortaya koymaktadır. Ayrıca, kooperatif örgütlenmesinin üyeler arası ilişkilere ve cinsiyet rejimine etkisine yönelik ayrıntılı bir çalışmaya ihtiyaç vardır.

Bu sebeple Anayasanın 98’inci, İçtüzüğü’nün 104 ve 105’inci maddeleri gereğince meclis araştırması açılması için gereğini arz ederim.

Dirayet Dilan TAŞDEMİR

J

Ağrı Milletvekili

GEREKÇE

Kadınların örgütlenmesi ile ilgili cinsiyete dayalı yargılar nedeniyle ekonomik çağrışımı daha yoğun olan kooperatif tipi örgütlenmenin meşru bir örgütlenme olarak görülmesi, kooperatif tipi örgütlenmenin daha kolektif bir üretim ve kazanım biçimi olarak algılanması, kadının çalışmasına yönelik cinsiyetçi engellerin “aile bütçesine katkı” olarak görülen kooperatif üretimleri ile görece bertaraf edilebiliyor olması, el işi, gıda gibi cinsiyet rollerine dayalı üretilere ağırlık verilmesi gibi sebepler kadınlar için kooperatiflere katılımı diğer örgütlenme biçimlerine kıyasla daha makul hale getirmektedir.

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı 2012-2016 Türkiye Kooperatifçilik Stratejisi ve Eylem Planı çerçevesinde kadın kooperatiflerinin kapasitesinin geliştirilmesine yönelik olarak bir proje başlatmıştır. Kadın kooperatifleri yerel dinamiği harekete geçiren, il turizmini güçlendiren bir olanak olarak görülmekte, kadın emeğine dayalı bir canlanmanın üretim biçimi olarak tasavvur edilmektedir. Yine Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Kırsal Alanda Kadının Güçlendirilmesi Ve Kırsalda Kadın Girişimciliğinin Desteklenmesi Konulu Alt Komisyon 2018 yılı Raporu’nda kadın girişimciliğinin ve kadın istihdamının desteklenmesi amacıyla kooperatifleşme uygulamalarının ve kooperatiflere, üretici birliklerine hibeler yoluyla fon desteğinin yaygınlaştırılması hedeflendiğine yer verilmektedir.

Kadın Kooperatiflerinin sayısı 2018 yılı itibariyle 160 civarındadır. Bu rakam, kadın istihdamının düşüklüğü göz önünde bulundurulduğunda, kooperatiflerin kadınlar açısından bir meşruiyet alanı olarak görüldüğü şeklinde yorumlanabilir. Ancak Türkiye’de kadın kooperatifleri ile ilgili en önemli sorun, süreklilik olarak göze çarpmaktadır. Diğer bir sorun kadın kooperatiflerde elde edilen gelirin kadınlarca özerk bir gelir olarak görülmemesi, kooperatiflerin kimi kadın grupları için sıkışma alanı haline gelmesidir.

Bu noktada ev içi işbölümünde, iş piyasasında kadınlar için işlerin çeşitlenmesi ve daha da nitelikli bir yapıya kavuşturulması noktasında kooperatiflere katılımı cinsiyet rejiminde bir aşınmanın olup olmadığı, yerelde cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında kooperatiflerin kadın örgütleri olarak işlevleri ve örgütlenme gücünü artırıp artırmadığı, elde edilen gelirin kadın yoksulluğunun azaltılması noktasında sınıfsal bir hareketlilik sağlayıp sağlamadığı, son olarak üyesi olan kadınlar arası ilişkileri güçlendirici ya da yıpratıcı etkilerinin tespitine yönelik çalışmalar büyük önem kazanmaktadır.

Kooperatif tipi örgütlenmenin geçici iyileştirmelerden ziyade “güçlenme” kavramı ile ifade edilen, kadınların kendi hayatlarında stratejik ve niteliksel bir dönüşüm yaşadıkları,

önceden yoksun oldukları mekanizmalara kalıcı olarak erişebildikleri bir dönüşüm yaratabilmesi için kadınların hareket alanları, kaynaklara erişim ve öznelleşme olanaklarının kooperatifleşme bağlamında ele alınmasına ihtiyaç vardır. Kadın kooperatiflerinin güçlendirilmesi, yaygınlaştırılması ve karşılaşılan bu tür sorunların giderilmesi noktasında bir araştırma komisyonunun kurulması elzemdir.

2 Pero DUNDAR
HDP Mardin Milletvekili

P Dendar

3 Rıdvan TURAN
HDP Mersin Milletvekili

Rıdvan Turan

4 Mensur IŞIK
HDP Muş Milletvekili

Mensur Işık

5 Ebru GÜNAY
HDP Mardin Milletvekili

Ebru Günay

6 Şevrin ÇOŞKUN
HDP Muş Milletvekili

Şevrin Çoşkun

7 Gülüstan KILIÇ KOÇYİĞİT
HDP Muş Milletvekili

Gülüstan Kılıç Koçyiğit

12 Sıdık TAŞ
HDP Siirt Milletvekili

Sıdık Taş

13 Nusrettin MAÇIN
HDP Şanlıurfa Milletvekili

Nusrettin Maçın

8 Ömer ÖCALAN
HDP Şanlıurfa Milletvekili

Ömer Öcalan

14 Ayşe SÜRÜCÜ
HDP Şanlıurfa Milletvekili

Ayşe Sürücü

15 Hüseyin KAÇMAZ
HDP Şırnak Milletvekili

Hüseyin Kaçmaz

6 Hasan ÖZGÜNEŞ
HDP Şırnak Milletvekili

Hasan Özgüneş

7 Muazzez ORHAN
HDP Van Milletvekili

Muazzez Orhan

16 Alican ÖNLÜ
HDP Tunceli Milletvekili

Alican Önlü

17 Bedia ÖZGÖKÇE ERTAN
HDP Van Milletvekili

Bedia Özgökçe Ertan

8 Murat SARISAÇ
HDP Van Milletvekili

Murat Sarisaç

18 Tayıp TEMEL
HDP Van Milletvekili

Tayıp Temel

Garo PAYLAN

HDP Diyarbakır Milletvekili

Reza TOSUN

HDP Diyarbakır Milletvekili

19 Sait DEDE

HDP Hakkari Milletvekili

20 Halil EKSİK

HDP Iğdır Milletvekili

21 Dilşat CANBAZ KAYA

HDP İstanbul Milletvekili

22 Züleyha GÜLÜM

HDP İstanbul Milletvekili

23

23 Saruhan OLUÇ

HDP İstanbul Milletvekili

24

25

HDP

26 Kemal PEKÖZ

HDP Adana Mu.

27 Oya ERSOY

HDP İstanbul Milletvekili

28 Erol KATIRCIOĞLU

HDP İstanbul Milletvekili

29 Ali KENANOĞLU

HDP İstanbul Milletvekili

30 Zeynel ÖZEN

HDP İstanbul Milletvekili

31 Ahmet ŞİK

HDP İstanbul Milletvekili

32 Serpil KEMALBAY PEKGÖZEGÜ

HDP İzmir Milletvekili